

Sociaal Demografische Gegevens van Ouders en Risico op Kindermishandeling bij Peuters

Celeste I. V. Bekkering (4200160)

Milou M. W. Damen (5699762)

Nebahat Kurt (5635934)

Mireille A. C. J. van Moerkerk (4206703)

Universiteit Utrecht

2015-2016

Cursus: Thesis Pedagogische Wetenschappen

Cursuscode: 200600042

Projectnummer: 11

Subgroep: 2

Begeleider: Alma ter Heide

Coördinator: Lex Wijnroks

Datum: 08 - 07 -2016

Abstract

Introduction. The current study examined whether parent socio-demographic data (education, employment, income and neighborhood) differed for the risk on child maltreatment (physical, emotional, and sexual abuse and neglect). The aim of this study is to contribute to existing theories about potential risk factors and the prevalence of child maltreatment in toddlers. It is shown that child maltreatment has negative consequences for the health and development of toddlers. An elevated risk on child maltreatment was expected when parents have a poor education, are unemployed, have a low income or reside in a disadvantaged neighborhood. **Method.** Two questionnaires were filled out by either parents (parent socio-demographic data questionnaire) or playschool and early education center employees (observation tool for child safety) about toddlers (n=250). MAN(C)OVA's were used to examine the research questions. **Results.** Mothers with poor education have a higher risk on child maltreatment and neglect than mothers with medium and high education. Unemployed fathers have a higher risk on emotional abuse than employed fathers. Parent income, neighborhood and the employment of mothers did not affect the risk on child maltreatment, emotional abuse or neglect. **Conclusion.** The current research has shown that not all parent socio-demographic data play an important role in the risk for child maltreatment. Because this is partly in contrast with earlier research, more research is needed on this subject.

Keywords: child abuse, child safety, parent socio-demographic data, toddlers

Sociaal Demografische Gegevens van Ouders en Risico op Kindermishandeling bij Peuters

Kindermishandeling is een veelvoorkomend probleem. Zo werd in 2010 3.4% van alle kinderen in Nederland aan een vorm van mishandeling blootgesteld (Alink et al., 2011; Euser et al., 2013). Onder kindermishandeling wordt zowel de bewuste als onbewuste schadelijke behandeling van een kind door een ouder, voogd, of andere persoon met autoriteit verstaan (Gilbert et al., 2009; Norman et al., 2012). De geregistreerde gevallen van kindermishandeling zijn mogelijk het kleine zichtbare deel van een groter probleem (Cicchetti & Toth, 2005; Prinz, Sanders, Shapiro, Whitaker, & Lutzker, 2009).

De World Health Organization (WHO, 1999) onderscheidt vier verschillende vormen van kindermishandeling. Lichamelijke mishandeling wordt gedefinieerd als een intentionele handeling die tijdelijke of permanente schade toebrengt aan het fysiek functioneren, de gezondheid, de ontwikkeling of de waardigheid van het kind (Crawford, 2010; Norman et al., 2012; Stith et al., 2009). Emotionele mishandeling betreft patronen van afwijzing of vijandige behandeling van een kind door een ouder of andere opvoeder, waarbij er gebrek is aan een ondersteunende omgeving passend bij de ontwikkeling (Norman et al., 2012). Seksueel misbruik wordt omschreven als de betrokkenheid van een kind in een seksuele activiteit die hij/zij niet begrijpt of waar hij/zij geen toestemming voor heeft gegeven, bijvoorbeeld prostitutie en pornografie (Alink et al., 2011; Norman et al., 2012; Putnam, 2003; Sedlak et al., 2010). Tot slot is er sprake van verwaarlozing wanneer een ouder of opvoeder nalatigheid vertoont in de zorg voor het kind, waardoor er een gebrek aan supervisie, veiligheid, medische verzorging, onderwijs of onderdak kan ontstaan (Norman et al., 2012; Stith et al., 2009).

Kindermishandeling kan een negatieve invloed hebben op de ontwikkeling en de gezondheid van het kind (Lansford, Dodge, Pettit, & Bates, 2010; Springer, Sheridan, Kuo, & Carnes, 2007). In de peuterfase kunnen mishandelde kinderen sociale problemen vertonen, hebben zij minder begrip van de betekenis en oorzaken van emoties en is er een hoger risico op een ontwikkelingsachterstand (Fantuzzo, Perlman, & Dobbins, 2011; Scarborough, Lloyd, & Barth, 2009; Shackman et al., 2010). Ook hebben zij een verhoogd risico op problemen in het cognitief- en academisch functioneren en kan kindermishandeling leiden tot verstoorde hechtingsrelaties, psychiatrische klachten en gedragsproblematiek (Cicchetti & Manly, 2001; Hussey, Chang, & Kotch, 2006; Lamela & Figueirido, 2013; Lansford et al., 2002; McGowan et al., 2009; Rhodes et al., 2012). Tot slot hebben ouders, die in hun jeugd mishandeld zijn, een verhoogde kans om hun eigen kinderen te mishandelen (Dixon, Browne, & Hamilton-Giachritsis, 2005a, 2005b).

Vanwege deze gevolgen van kindermishandeling is vroegtijdige signalering belangrijk (Benbenishty et al., 2014; Slack et al., 2011). Dit is mogelijk aan de hand van verschillende voorspellers, zoals de sociaal demografische gegevens van ouders (Asla, De Paúl, & Perez-Albinez, 2011; Lee, Guterman, & Lee, 2008). Deze gegevens zijn

bevolkingskenmerken zoals opleidingsniveau, dienstbetrekking, inkomen en woonwijk. Verschillen hiertussen bepalen de sociale status van een persoon (Sedlak et al., 2010).

Het opleidingsniveau van ouders is afhankelijk van de hoogst afgeronde opleiding. Basisonderwijs en voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (VMBO) worden veelal gezien als een laag opleidingsniveau. Middelbaar beroepsonderwijs wordt gezien als een gemiddeld opleidingsniveau. Tot slot worden hoger algemeen voortgezet onderwijs (HAVO), voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (VWO), hoger beroepsonderwijs (HBO) en wetenschappelijk onderwijs (WO) gezien als een hoog opleidingsniveau (Alink et al., 2011). De dienstbetrekking van ouders betreft de werkstatus (Belastingdienst, 2016). Inkomen is datgene wat iemand opbrengt aan arbeid, onderneming of vermogen (Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS], 2015; Nederlands Centraal Planbureau [CPB], 2015). De woonwijk van ouders betreft de woon- en leefomgeving, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen wel- en niet achterstandswijk. Een achterstandswijk wordt gekenmerkt door een woningaanbod bestaande uit "sociale huurwoningen, meergezinswoningen, goedkope en kleine woningen", waar vaker lager opgeleiden, economisch zwakkeren en etnische minderheden wonen (CBS, 2010, p.9; Eldering, 2006; Freisthler, Bruce, & Needell, 2007; Van der Lucht & Polder, 2010; Paulsen, 2003).

Het blijkt dat het risico op kindermishandeling ruim acht keer zo groot is in gezinnen met laag opgeleide ouders (Alink et al., 2011). Het opleidingsniveau van ouders kan geassocieerd worden met een lagere ouderlijke responsiviteit naar hun kinderen, wat het veiligheidsgevoel van het kind en de kwaliteit van ouderlijke zorgverlening in gevaar brengt. Dit lijkt alleen een risicofactor voor moeders te zijn (Cyr, Euser, Bakermans-Kranenburg, & Van IJzendoorn, 2010; Lee et al., 2008; Romero-Martínez, Figueiredo, & Moya-Albiol, 2014). Het risico op kindermishandeling blijkt bovendien vijf keer zo groot te zijn bij twee werkloze ouders (Alink et al., 2011; Euser, Van IJzendoorn, Prinzie, & Bakermans-Kranenburg, 2010). Ook ouders met een laag inkomen en wonend in een achterstandswijk lopen een groter risico om hun kind te mishandelen (Alink, Euser, Van IJzendoorn, & Bakermans-Kranenburg, 2013; Coulton, Crampton, Irwin, Spilsbury, & Korbin, 2007; Euser, Van IJzendoorn, Prinzie, & Bakermans-Kranenburg, 2011; Gilbert et al., 2009; Pelton, 2015; Stith et al., 2009; Williams, Tonmyr, Jack, Fallon, & MacMillan, 2011). Deze factoren dragen bij aan een omgeving met weinig ondersteunende middelen voor kinderen en hun ontwikkeling (Dubowitz et al., 2011). Er zou echter bij bovenstaande verbanden sprake kunnen zijn van verklarende en mediërende factoren, zoals (financiële) ouderlijke stress, etniciteit, een verminderd veiligheidsgevoel en een toename aan negatieve levensgebeurtenissen (Ethier, Couture, & Lacharité, 2004; Gershoff, Aber, Raver, & Lennon, 2007; Guterman, Lee, Taylor, & Rathouz, 2009; Kohen, Leventhal, Dahinten & McIntosh, 2008; Mistry, Vandewater, Huston & McLoyd, 2002; Yeung, Linver, & Brooks-Gunn, 2002).

Lichamelijke mishandeling wordt vaak in verband gebracht met werkloosheid, een

laag inkomen en het wonen in een achterstandswijk (Berger, 2004; Molnar, Buka, Brennan, Holton, & Earls, 2003). Het verband tussen werkloosheid en lichamelijke mishandeling kan bij vaders worden verklaard als gevolg van een strengere disciplinerende door statusschade, bij moeders door de ervaren (financiële) stress (Berger, 2005; Guterman & Lee, 2005; Paxson & Waldfogel, 2003). De verklarende factor voor wijk is armoede (Molnar et al., 2003). Bij zowel emotionele mishandeling als bij seksueel misbruik lijkt er geen sterk verband te zijn met inkomen en dienstbetrekking, maar wel met opleidingsniveau en woonwijk (Iwaniec, Larkin, & Higgins, 2006; McDonnell & Skosireva, 2009; Putnam, 2003; Seto, Babchishin, Pullman, & McPhail, 2015). Tot slot toont verwaarlozing een verband met werkloosheid, laag inkomen en het wonen in een achterstandswijk, waarbij armoede wederom de verklarende factor is (Berger, Ten Berge, & Geurts, 2004; Connell, Bergeron, Katz, Saunders, & Tebes, 2007; MacKenzie, Nicklas, Brooks-Gunn, & Waldfogel, 2011; Schumacher, Smith Slep, & Heyman, 2001; Slack, Holl, McDaniel, Yoo, & Bolger, 2004; Slack et al., 2011). Sociale cohesie en de manier waarop een wijk is ingedeeld lijken daarnaast verklarend te zijn voor zowel lichamelijke mishandeling, als seksueel misbruik en verwaarlozing (McDonnell & Skosireva, 2009).

Uit bovenstaande literatuur blijkt dat sociaal demografische gegevens van ouders vaak in verband worden gebracht met kindermishandeling, al blijkt er soms sprake te zijn van mediërende factoren. Het is daarom van belang om bestaande literatuur aan te vullen met nieuwe onderzoeken, omdat de sociaal demografische gegevens van ouders mogelijk een risicofactor kunnen zijn voor kindermishandeling. Kennis over risicofactoren is belangrijk voor de preventie en vroegtijdige signalering van kindermishandeling, waardoor gevolgen al in de peuterfase voorkomen kunnen worden. In deze fase maken kinderen een grote ontwikkeling door en zijn zij het meest hulpbehoevend (Connell-Carrick & Scannapeico, 2006; Palusci, 2011).

In deze thesis staat de volgende onderzoeksvraag centraal: In hoeverre is er een verschil in het risico op kindermishandeling (emotionele mishandeling, lichamelijke mishandeling, verwaarlozing en seksueel misbruik) bij peuters (2-4 jaar) en de verschillende groepen van opleidingsniveau, dienstbetrekking, inkomen en woonwijk (sociaal demografische gegevens) van ouders? Op basis van de geraadpleegde literatuur wordt er geen verschil verwacht tussen laag, gemiddeld en hoog opgeleide vaders en het risico op enige vorm van kindermishandeling. Er wordt wel een verschil verwacht tussen laag, gemiddeld en hoog opgeleide moeders en het risico op alle vormen van kindermishandeling, waarbij alleen laag opgeleide moeders een hoger risico hebben op het mishandelen van hun kind (Ethier et al., 2004; Lamela & Figueiredo, 2013; Romero-Martínez, 2014). Er wordt ook een verschil verwacht tussen werkloze en werkzame ouders en het risico op verwaarlozing en lichamelijke mishandeling, maar niet op emotionele mishandeling, seksueel misbruik en kindermishandeling in het algemeen. Zowel werkloze vaders als moeders zouden een groter risico lopen op deze vormen van

kindermishandeling dan werkende vaders of moeders (Berger, 2005; MacKenzie et al., 2011; Paxson & Waldfogel, 2003). Daarnaast wordt er een verschil verwacht tussen laag, modaal en hoog inkomen en het risico op kindermishandeling, waarbij ouders met een laag inkomen een groter risico lopen op kindermishandeling (Berger, 2004; Connell et al., 2007; Slack et al., 2011). Tot slot wordt verwacht dat er een verschil is tussen ouders die wel en ouders die niet in een achterstandswijk wonen en het risico op alle vormen van kindermishandeling. Alle vormen van kindermishandeling zouden vaker voorkomen in achterstandswijken (McDonnell & Skosireva, 2009; Molnar et al., 2003; Schumacher et al., 2001).

Methode

Participanten

De participanten van het onderzoek zijn de pedagogisch medewerkers en de ouders van 250 peuters met een gemiddelde leeftijd van 3.35 jaar ($SD = 0.40$). De achtergrondgegevens geslacht, etniciteit, wijk en leeftijd van de peuters per groep sociaal demografische gegevens van de ouders zijn te vinden in Tabel 1.

Er zijn geen significante verschillen gevonden in de leeftijd van peuters ($p > .05$) in relatie tot de groepen van het opleidingsniveau van moeders en vaders, de dienstbetrekking van moeders en vaders, het inkomen van ouders en de woonwijk van ouders. Ook zijn er geen verschillen gevonden tussen het opleidingsniveau en de dienstbetrekking van ouders en het geslacht van de peuter ($p > .05$). Ouders met een hoog inkomen ($X^2(2) = .044, p < .05$) en ouders niet woonachtig in een achterstandswijk ($X^2(2) = .014, p < .05$) hebben vaker een peuter waarvan het geslacht mannelijk is dan ouders met een laag of modaal inkomen en ouders woonachtig in een achterstandswijk. Autochtone moeders ($X^2(2) = <.001, p < .05$) en autochtone vaders ($X^2(2) = <.001, p < .05$) blijken vaker hoger opgeleid te zijn dan allochtone ouders. Ook hebben autochtone ouders vaker een hoger inkomen ($X^2(2) = <.001, p < .05$) en wonen zij minder vaak in een achterstandswijk ($X^2(1) = .017, p < .05$) dan allochtone ouders. Daarnaast zijn allochtone moeders vaker werkloos ($X^2(1) = .005, p < .05$) dan autochtone moeders. Er is geen significant verschil gevonden tussen de dienstbetrekking van vaders en etniciteit ($p > .05$). Laag opgeleide moeders ($X^2(2) = <.001, p < .05$) en laag opgeleide vaders ($X^2(2) = .001, p < .05$) blijken vaker in een achterstandswijk te wonen dan gemiddeld of hoog opgeleide ouders. Ook blijken werkloze moeders ($X^2(1) = .010, p < .05$) en werkloze vaders ($X^2(1) = .026, p < .05$) vaker in een achterstandswijk te wonen dan werkzame ouders. Tot slot wonen ouders met een laag inkomen ($X^2(2) = <.001, p < .05$) vaker in een achterstandswijk dan ouders met een modaal of hoog inkomen.

Tabel 1

Achtergrondgegevens van Peuters, Weergegeven in Percentages, van LOM (n=40), GOM (n=82), HOM (n=115), LOV (n=40), GOV (n=60), HOV (n=106), WLM (n=119), WZM (n=118), WLW (n=21), WZM (n=187), LI (n=62), MI (n=59), HI (n=102), AW (n=114) en NAW (n=136).

	Geslacht		Etniciteit		Achterstandswijk		Leeftijd	
	Jongen	Meisje	Autochtoon	Allochtoon	Wel	Niet	<i>M</i>	<i>SD</i>
LOM	47.5	52.5	15.0	40.0	72.5	27.5	3.39	0.37
GOM	48.8	51.2	11.0	31.7	54.9	45.1	3.26	0.44
HOM	51.3	48.7	24.3	9.6	28.7	71.3	3.40	0.39
LOV	55.0	45.0	5.0	37.5	52.5	47.5	3.43	0.53
GOV	50.0	50.0	18.3	25.0	56.7	43.3	3.29	0.41
HOV	51.9	48.1	26.4	10.4	30.2	69.8	3.37	0.38
WLM	52.3	47.7	12.8	30.3	55.0	45.0	3.36	0.37
WZM	49.2	50.8	21.5	15.4	38.5	61.5	3.34	0.43
WLW	52.4	47.6	14.3	38.1	66.7	33.3	3.25	0.41
WZM	50.3	49.7	19.8	17.1	41.2	58.8	3.36	0.42
LI	43.5	56.5	4.8	45.2	69.4	30.6	3.36	0.36
MI	40.7	59.3	8.5	25.4	47.5	52.5	3.27	0.40
HI	58.8	41.2	30.4	5.9	28.4	71.6	3.38	0.44
AW	42.1	57.9	20.2	36.8	-	-	3.27	0.42
NAW	58.8	41.2	14.7	9.6	-	-	3.42	0.38
Totaal	50.8	48.8	17.2	22.0	45.6	54.4	3.35	0.40

Noot. LOM = Laag Opgeleide Moeders, GOM = Gemiddeld Opgeleide Moeders, HOM = Hoog Opgeleide Moeders, LOV = Laag Opgeleide Vaders, GOV = Gemiddeld Opgeleide Vaders, HOV = Hoog Opgeleide Vaders, WLM = Werkloze Moeders, WZM = Werkzame Moeders, WLW = Werkloze Vaders, WZV = Werkzame Vaders, LI = Laag Inkomen, MI = Modaal Inkomen, HI = Hoog Inkomen, AW = Achterstandswijk, NAW = Niet Achterstandswijk.

Procedure

Voorafgaand aan het onderzoek is de directie van de voor- en vroegschoolse (VVE) organisatie Spelenderwijs benaderd, die toestemming heeft gegeven om van de 61 locaties in de gemeente Utrecht er 60 te laten deelnemen (Spelenderwijs Utrecht, Z.D.). De peuters, waar de vragenlijsten over zijn ingevuld, zijn geselecteerd door middel van een systematische aselechte steekproef. Ouders zijn geïnformeerd door middel van een toestemmingsformulier. Van de totale populatie van 615 peuters hebben 287 ouders toestemming gegeven om hun kind te laten deelnemen aan het onderzoek en hebben 250 ouders vragenlijsten over hun kind ingevuld. Het uitvalspercentage is 59.35%. Hier zijn twee redenen voor te noemen. Ten eerste hebben sommige locaties niet deelgenomen aan het onderzoek, daarnaast was er voor sommige ouders sprake van een taalbarrière. In totaal hebben ongeveer 115 pedagogisch medewerkers vragenlijsten

ingevuld. Het huidige onderzoek, uitgevoerd ten behoeve van studenten aan de Universiteit Utrecht, brengt een aantal ethische aspecten met zich mee. Hoewel er gebruik is gemaakt van active informed consent en het anonimiseren van namen en locaties, was er beperkte tijd voor het invullen van de vragenlijsten. De ouders hadden een week, de pedagogisch medewerkers drie weken. Dit was belastend voor zowel ouders als pedagogisch medewerkers. Toch was het belangrijk, omdat het onderzoek de validering van een nieuwe vragenlijst, de Observatielijst voor de Kindveiligheid (versie peuters en kleuters; OvdK; Dominik & Wijnroks, 2015), betreft. Deze vragenlijst richt zich specifiek op de signalering van kindermishandeling bij peuters, waarvoor tot op heden nog geen instrument beschikbaar is (Ten Berge, 2008).

Meetinstrumenten

Risico op kindermishandeling. Risico op kindermishandeling is gemeten door middel van de OvdK (versie peuters en kleuters; Dominik & Wijnroks, 2015), en is gerapporteerd door pedagogisch medewerkers. Deze vragenlijst bestaat uit deel A tot en met F. Om het risico op kindermishandeling te meten is gebruik gemaakt van deel B: 'Heeft u aanwijzingen voor één of meerdere vormen van verwaarlozing, mishandeling of misbruik van het kind'. Dit deel bestaat uit negen schalen en meet de vier vormen van kindermishandeling (Norman et al., 2012). De schalen bestaan uit zestien items met drie antwoordmogelijkheden ('ja', 'nee' of 'niet bekend'). Bij de schaal emotionele mishandeling horen items zoals 'isolatie' en 'terroriseren'. Er is sprake van risico op kindermishandeling wanneer minimaal één van deze items met 'ja' wordt beantwoord. De overige delen van het instrument omvatten achtergrondgegevens en risicofactoren van het gezin, de inschatting van bedreiging van de veiligheid van het kind en informatie over een eventueel gesprek met ouder of professional. De betrouwbaarheid en validiteit van dit instrument zijn nog niet beschikbaar. Wel is de betrouwbaarheid van de schalen berekend door middel van Cronbach's α . Bij de schaal risico op kindermishandeling ($\alpha = .73$) en risico op verwaarlozing ($\alpha = .70$) is er sprake van een acceptabele betrouwbaarheid (Field, 2013). Bij risico op emotionele mishandeling is er sprake van een onvoldoende betrouwbaarheid, $\alpha = .55$ (Field, 2013). De schalen lichamelijke mishandeling en seksueel misbruik worden niet meegenomen in de analyses, omdat er geen sprake is van variantie.

Sociaal demografische gegevens. Opleidingsniveau, inkomen en dienstbetrekking zijn gemeten door middel van de vragenlijst Sociaal Demografische Gegevens – Ouders. Bij opleidingsniveau is gebruik gemaakt van het item 'Hoogst afgeronde opleidingsniveau'. Het opleidingsniveau is verdeeld in laag: 'basisschool/geen afgeronde opleiding/VMBO', gemiddeld: 'MBO' en hoog opleidingsniveau: 'HAVO/VWO' en 'HBO/WO' (Alink et al., 2011). Bij dienstbetrekking is gebruik gemaakt van het item 'Dienstbetrekking' met de verdeling in: 'Werkzaam (voltijd/deeltijd)' en 'Niet werkzaam'. Voor inkomen is gebruik gemaakt van het item 'Gezamenlijk bruto inkomen van alle

leden die deel uitmaken van het huishouden', met de volgende verdeling. Laag inkomen: '<400 €/Maand', '400 – 1000 €/Maand', '1000 – 1500 €/Maand', modaal inkomen: '1500 – 3000 €/Maand' en hoog inkomen: '>3000 €/Maand' (CBS, 2015). Tot slot is de woonwijk van de ouders bepaald door de locatie waar de peuter naar de VVE gaat. Er is onderscheid gemaakt tussen achterstandswijken ('Overvecht', 'Zuid-West/Kanaleneiland', 'Noord-West' en 'Zuid') en niet achterstandswijken ('Leidsche Rijn', 'Oost', 'Vleuten-De Meern', 'Noordoost', 'West' en 'Binnenstad'). Hierbij is een bijstandsgrens van 6.6% aangehouden (CBS, 2010, Gemeente Utrecht, 2015).

Data-analyse

Het huidige onderzoek betreft een hypothese toetsend onderzoek. Allereerst zijn de data gecontroleerd op codeerfouten en missende waarden. Codeerfouten zijn beschouwd als missende waarden. Bij missende data rond de 5% op de items van deel B van de OvdK (versie peuters en kleuters; Dominik & Wijnroks, 2015) zijn gemiddelde waarden ingevoerd om missende data te minimaliseren. Er is een verschil gevonden in de deelgenomen participanten en de locaties van Spelenderwijs, $X^2(9) = <.001, p < .05$. In de wijken Overvecht en Leidsche Rijn hebben relatief minder participanten deelgenomen, in de wijken Vleuten/De Meern en Zuid-West/Kanaleneiland hebben er relatief veel participanten deelgenomen. Er is geen verschil gevonden tussen deelname aan het onderzoek en het wel of niet wonen in een achterstandswijk ($p > .05$). De voorbereidende statistische (beschrijvende statistieken en Spearman correlaties) zijn uitgevoerd. Tot slot zijn de statistische analyses uitgevoerd, die vooraf zijn gecontroleerd op de volgende assumpties: normaliteit, onafhankelijkheid, lineariteit, multicollineariteit, multivariate uitschieters en gelijkheid van variantie (Gravetter & Wallnau, 2013). Voor alle hypothesen is een multivariate variantieanalyse (MANOVA) uitgevoerd, waarbij gecontroleerd is op covariaten. Een hypothese werd aangenomen wanneer uit de MAN(C)OVA bleek dat één of meer groepen significant ($p=.05$) van elkaar verschilden. De effectgrootte is gemeten aan de hand van partial eta-squared (η^2), waarbij de kritieke waarden, .01 klein effect, .06 middel effect en .14 groot effect zijn aangehouden (Cohen, 1988).

Resultaten

Beschrijvende statistieken

In de Bijlage, Tabel 1, 2 en 3 zijn de beschrijvende statistieken en de Spearman correlaties weergegeven voor opleidingsniveau. Voor laag, gemiddeld en hoog opgeleide moeders bleek er geen samenhang te zijn met de achtergrondvariabelen. Bij laag en hoog opgeleide vaders was er ook geen samenhang met de achtergrondvariabelen. Echter, bij gemiddeld opgeleide vaders hing de leeftijd van de peuter samen met het risico op kindermishandeling en verwaarlozing. Des te ouder de peuter, des te groter de kans op kindermishandeling en verwaarlozing. Leeftijd is daarom opgenomen als covariaat bij de MANOVA voor vaders. In de Bijlage, Tabel 4 en 5, zijn de beschrijvende

statistieken en de Spearman correlaties weergegeven voor dienstbetrekking. Bij zowel werkloze als werkzame moeders en vaders is gebleken dat er geen samenhang is met de achtergrondvariabelen. In de Bijlage, Tabel 6 en 7, zijn de beschrijvende statistieken en Spearman correlaties weergegeven voor inkomen. Er is gebleken dat er geen samenhang is tussen laag, modaal en hoog inkomen en de achtergrondvariabelen. Tot slot zijn in de Bijlage, Tabel 8, de beschrijvende statistieken en Spearman correlaties weergegeven voor wijk. Voor zowel ouders die wel als voor ouders die niet woonachtig zijn in een achterstandswijk is gebleken dat er geen samenhang is met de achtergrondvariabelen.

Multivariate variantieanalyses

Voorafgaand aan de analyses is er gecontroleerd op de assumpties. Er werd niet voldaan aan de assumpties normaliteit, multicollineariteit en multivariate uitschieters. Bij het opleidingsniveau van moeders en vaders, inkomen en wijk is daarnaast de assumptie van lineariteit geschonden. De MANOVA en MANCOVA zijn uitgevoerd, ondanks het schenden van de assumpties. Voorafgaand aan het onderzoek was namelijk al bekend dat kindermishandeling niet normaal verdeeld zou zijn.

Opleidingsniveau. In Tabel 2 zijn de resultaten van de MANOVA weergegeven voor het opleidingsniveau van moeders. Uit de multivariate analyse bleek dat er een verschil was tussen het opleidingsniveau van moeders en het risico op kindermishandeling, verwaarlozing en emotionele mishandeling. Uit de univariate analyses is gebleken dat peuters van moeders met een laag opleidingsniveau een hoger risico lopen op kindermishandeling ($M = 0.29$, $SD = 0.08$) dan peuters van moeders met een gemiddeld ($M = 0.08$, $SD = 0.05$) en een hoog opleidingsniveau ($M = 0.01$, $SD = 0.04$). Daarnaast is gebleken dat peuters van moeders met een laag opleidingsniveau een hoger risico lopen op verwaarlozing ($M = 0.22$, $SD = 0.06$) dan peuters van moeders met een gemiddeld ($M = 0.03$, $SD = 0.04$) en een hoog ($M = 0.01$, $SD = 0.03$) opleidingsniveau. Er is geen verschil gevonden voor het risico op emotionele mishandeling.

In Tabel 3 zijn de resultaten van de MANCOVA weergegeven voor het opleidingsniveau van vaders. Uit de multivariate en univariate analyse is gebleken dat leeftijd niet van invloed is op het verschil tussen opleidingsniveau van vader in relatie tot het risico op kindermishandeling, verwaarlozing of emotionele mishandeling. Uit de multivariate en univariate analyse is daarnaast gebleken dat het opleidingsniveau van vader geen verschil maakt in het risico op kindermishandeling, verwaarlozing of emotionele mishandeling.

Tabel 2

Resultaten MANOVA voor Kindermishandeling Totaal, Emotionele Mishandeling en Verwaarlozing en Opleidingsniveau Moeder

	F_{Pillai/MS^*}	df_1	df_2	P	$\eta^2_{partieel}$	Geobserveerde Power
Multivariate analyse						
Opleidingsniveau Moeder	3.76	4	410	.005	.04	.89
Univariate analyse						
Kindermishandeling	0.96	2	205	.003	.05	.87
Verwaarlozing	0.56	2	205	.003	.06	.88
Emotionele Mishandeling	0.09	2	205	.080	.02	.51
Error						
Kindermishandeling	0.17					
Verwaarlozing	0.09					
Emotionele Mishandeling	0.03					

Noot. *MS: Gemiddelde kwadratensom. df_1 : hypothese vrijheidsgraden; df_2 : error vrijheidsgraden.

Tabel 3

Resultaten MANCOVA voor Kindermishandeling Totaal, Emotionele Mishandeling en Verwaarlozing en Opleidingsniveau Vader Gecontroleerd op Leeftijd van de Peuter

	F_{Pillai/MS^*}	df_1	df_2	p	$\eta^2_{partieel}$	Geobserveerde Power
Multivariate analyse						
Leeftijd	0.99	2	133	.376	.02	.22
Opleidingsniveau Vader	1.58	4	268	.179	.02	.49
Univariate analyse						
Opleidingsniveau Vader						
Kindermishandeling	0.64	2	134	.055	.04	.57
Verwaarlozing	0.36	2	134	.080	.04	.51
Emotionele Mishandeling	0.04	2	134	.073	.04	.52
Leeftijd						
Kindermishandeling	0.03	1	134	.726	<.01	.06
Verwaarlozing	<0.01	1	134	.948	<.01	.05
Emotionele Mishandeling	0.02	1	134	.272	.01	.20
Error						
Kindermishandeling	0.22					
Verwaarlozing	0.14					
Emotionele Mishandeling	0.02					

Noot. *MS: Gemiddelde kwadratensom. df_1 : hypothese vrijheidsgraden; df_2 : error vrijheidsgraden.

Dienstbetrekking. In Tabel 4 zijn de MANOVA resultaten weergegeven voor dienstbetrekking van moeders. Hieruit is gebleken dat er geen verschil is in dienstbetrekking van de moeder in relatie tot het risico op kindermishandeling, verwaarlozing of emotionele mishandeling. In Tabel 5 zijn de MANOVA resultaten weergegeven voor dienstbetrekking van vaders. Uit de multivariate analyse is gebleken dat er een verschil is tussen werkzame en werkloze vaders en het risico op kindermishandeling, verwaarlozing en emotionele mishandeling. Uit de univariate analyse is gebleken dat werkloze vaders meer kans hebben op emotionele mishandeling ($M = 0.13$, $SD = 0.05$) dan werkzame vaders ($M = 0.02$, $SD = 0.02$), maar niet op verwaarlozing en kindermishandeling in het algemeen.

Inkomen. In Tabel 6 zijn de MANOVA resultaten weergegeven voor inkomen van ouders. Hieruit is gebleken dat het inkomen van ouders geen verschil maakt in het risico op kindermishandeling, verwaarlozing en emotionele mishandeling.

Wijk. De MANOVA resultaten voor wijk zijn weergegeven in Tabel 7. Gebleken is dat er geen verschil is in het risico op kindermishandeling, verwaarlozing en emotionele mishandeling is tussen ouders wel en ouders niet woonachtig in een achterstandswijk.

Tabel 4

Resultaten MANOVA voor Kindermishandeling Totaal, Emotionele Mishandeling en Verwaarlozing en Dienstbetrekking Moeder

	$F_{Pillai}/$ MS^*	df_1	df_2	P	$\eta^2_{partieel}$	Geobserveerde Power
Multivariate analyse						
Dienstbetrekking Moeder	1.86	2	208	.158	.02	.39
Univariate analyse						
Kindermishandeling	0.10	1	209	.448	<.01	.12
Verwaarlozing	0.20	1	209	.157	.01	.29
Emotionele Mishandeling	0.02	1	209	.482	<.01	.11
Error						
Kindermishandeling	0.17					
Verwaarlozing	0.10					
Emotionele Mishandeling	0.03					

Noot. *MS: Gemiddelde kwadratensom. df_1 : hypothese vrijheidsgraden; df_2 : error vrijheidsgraden.

Tabel 5

Resultaten MANOVA voor Kindermishandeling Totaal, Emotionele Mishandeling en Verwaarlozing en Dienstbetrekking Vader

	F_{Pillai}/MS^*	df_1	df_2	P	$\eta^2_{partieel}$	Geobserveerde Power
Multivariate analyse						
Dienstbetrekking vader	3.72	2	181	.026	.04	.68
Univariate analyse						
Kindermishandeling	0.05	1	182	.598	<.01	.08
Verwaarlozing	0.04	1	182	.547	<.01	.09
Emotionele Mishandeling	0.18	1	182	.026	.03	.61
Error						
Kindermishandeling	34.88					
Verwaarlozing	19.52					
Emotionele Mishandeling	6.68					

Noot. *MS: Gemiddelde kwadratensom. df_1 : hypothese vrijheidsgraden; df_2 : error vrijheidsgraden.

Tabel 6

Resultaten MANOVA voor Kindermishandeling Totaal, Emotionele Mishandeling en Verwaarlozing en Inkomen

	F_{Pillai}/MS^*	df_1	df_2	P	$\eta^2_{partieel}$	Geobserveerde Power
Multivariate analyse						
Inkomen	1.42	4	388	.226	.01	.44
Univariate analyse						
Kindermishandeling	0.37	2	194	.107	.02	.46
Verwaarlozing	0.17	2	194	.206	.02	.34
Emotionele Mishandeling	0.04	2	194	.080	.03	.51
Error						
Kindermishandeling	0.16					
Verwaarlozing	0.10					
Emotionele Mishandeling	0.02					

Noot. *MS: Gemiddelde kwadratensom. df_1 : hypothese vrijheidsgraden; df_2 : error vrijheidsgraden.

Tabel 7

Resultaten MANOVA voor Kindermishandeling Totaal, Emotionele Mishandeling en Verwaarlozing en Ouders wel/niet Woonachtig in een Achterstandswijk

	F_{Pillai}/MS^*	df_1	df_2	p	$\eta^2_{partieel}$	Geobserveerde Power
Multivariate analyse						
Achterstandswijk	2.89	2	217	.058	.03	.56
Univariate analyse						
Kindermishandeling	0.11	1	218	.426	<.01	.13
Verwaarlozing	0.26	1	218	.097	.01	.38
Emotionele Mishandeling	0.03	1	218	.308	.01	.17
Error						
Kindermishandeling	0.17					
Verwaarlozing	0.09					
Emotionele Mishandeling	0.03					

Noot. *MS: Gemiddelde kwadratensom. df_1 : hypothese vrijheidsgraden; df_2 : error vrijheidsgraden.

Discussie

In deze studie is onderzocht of er een verschil is tussen de verschillende groepen van sociaal demografische gegevens van ouders (opleidingsniveau, dienstbetrekking, inkomen en woonwijk) en het risico op kindermishandeling bij peuters.

In de lijn der verwachting is gevonden dat het risico op kindermishandeling en verwaarlozing groter is bij laag opgeleide moeders dan bij gemiddeld en hoog opgeleide moeders. Er is geen verhoogd risico gevonden voor emotionele mishandeling. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat een laag opleidingsniveau van moeders alleen een risicofactor vormt voor emotionele mishandeling, wanneer het voorkomt in combinatie met andere risicofactoren (Ethier et al., 2004). Werkloze vaders lopen, zoals verwacht, een groter risico op emotionele mishandeling dan werkzame vaders. Bij werkloze moeders is er, in tegenstelling tot de verwachting, voor geen enkele vorm van kindermishandeling een verband gevonden. Een mogelijke verklaring is dat er in de huidige studie meer moeders bewust hebben gekozen om thuis te blijven om voor hun peuter te zorgen. Deze keuze wordt maatschappelijk geaccepteerd (Medina & Magnuson, 2009). Hierdoor ervaren werkloze moeders mogelijk minder stress dan werkloze vaders, waardoor het risico op kindermishandeling afneemt (Guterman, Lee, Taylor, & Rathouz, 2009). In tegenstelling tot de verwachting is er geen verschil gevonden tussen zowel laag inkomen van ouders als het wonen in een achterstandswijk en het risico op kindermishandeling. Het zou kunnen dat in de huidige onderzoekspopulatie, waarin alleen peuters zijn meegenomen die VVE volgen, een groot aantal peuters van werkloze ouders en ouders met een laag inkomen niet meegenomen zijn. Dit omdat VVE wordt betaald

door ouderbijdragen, waardoor het waarschijnlijk is dat de groepen werkloze ouders en ouders met een laag inkomen niet voldoende vertegenwoordigd zijn in het huidige onderzoek (Schreuder, Gemmeke & Schonewille, 2011). Belangrijk is om deze groepen in toekomstig onderzoek wel mee te nemen, omdat armoede een verklaring kan zijn voor het verband tussen inkomen, dienstbetrekking en wijk en de vormen van kindermishandeling (Connell, Bergeron, Katz, Saunders, & Tebes, 2007; MacKenzie, Nicklas, Brooks-Gunn, & Waldfogel, 2011; Molnar et al., 2003). Het zou bovendien kunnen dat VVE een beschermende factor voor kindermishandeling is omdat het kan leiden tot een afname van het sociaal isolement. Sociaal isolement is een bekende risicofactor voor kindermishandeling (Ridings, Beasley, & Silovsky, 2016).

Het huidige onderzoek draagt bij aan de theorievorming over de relatie tussen sociaal demografische gegevens en het risico op kindermishandeling, verwaarlozing en emotionele mishandeling. Daarnaast bevestigt het deels de bevindingen uit bestaande literatuur. Deze studie is bovendien van maatschappelijk belang, omdat kindermishandeling negatieve gevolgen heeft voor de ontwikkeling en gezondheid van peuters (Lansford et al., 2010; Springer et al., 2007). De gevonden resultaten moeten meegenomen worden in de signalering en preventie van kindermishandeling, omdat het een completer beeld geeft over risicofactoren in relatie tot deze specifieke doelgroep.

Naast bovengenoemde sterke punten, zijn er ook een aantal beperkingen. Ten eerste is de beoogde populatie (n=800) niet behaald, omdat ouders geen toestemming gaven voor deelname. Om in toekomstig onderzoek het toestemmingspercentage te vergroten, is het van belang om te benadrukken dat er aan de hand van de vragenlijsten geen conclusie getrokken kan worden over de aan- c.q. afwezigheid van kindermishandeling. Ten tweede konden de schalen risico op lichamelijke mishandeling en seksueel misbruik niet meegenomen worden in het onderzoek, waardoor niet alle hypothesen getoetst konden worden. Toch komen er voldoende relevante bevindingen uit het onderzoek, aangezien de meest voorkomende vormen van kindermishandeling – emotionele mishandeling en verwaarlozing – wel zijn onderzocht (Alink, 2011). Daarnaast zijn pedagogisch medewerkers niet goed door hun managers geïnformeerd over het verloop van het onderzoek. Dit veroorzaakte weerstand tegen het onderzoek en een gebrekkig inzicht over het nut van de nieuwe vragenlijst. Om hieraan tegemoet te komen is er hulp en uitleg aangeboden. Ten derde waren alle vragenlijsten Nederlandstalig, waardoor anderstalige ouders mogelijk niet deel konden nemen aan het onderzoek. In het huidige onderzoek was het echter niet mogelijk om de vragenlijsten in meerdere talen aan te bieden. Voor vervolgonderzoek wordt dit wel aangeraden. Een laatste aandachtspunt is dat er maar één regionale VVE organisatie is benaderd, met een verschil in het aantal deelnames per locatie en het aantal locaties per wijk. Dit is ten koste gegaan van de generaliseerbaarheid. Voor de toekomst wordt aanbevolen om de vragenlijsten via de gemeente te verstrekken, aangezien zij sinds 1 januari 2015 door de

nieuwe Jeugdwet, de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van het kind hebben (Sachse, 2013).

Geconcludeerd kan worden dat het opleidingsniveau van moeders en de dienstbetrekking van vaders belangrijke sociaal demografische gegevens zijn om rekening mee te houden met betrekking tot het risico op kindermishandeling, emotionele mishandeling en verwaarlozing. Dit is een waardevolle toevoeging aan bestaande onderzoeksliteratuur, omdat er tot nu toe weinig bevindingen zijn over de rol van de combinatie van het ouderlijke geslacht en het verband tussen het opleidingsniveau en de dienstbetrekking van ouders in relatie tot kindermishandeling. Voor een betere vroegtijdige signalering van het risico op kindermishandeling bij peuters is het raadzaam extra aandacht te besteden aan laag opgeleide moeders en werkloze vaders.

Nawoord

De bachelorthesis die voor u ligt is geschreven in het kader van de opleiding Pedagogische Wetenschappen aan de Universiteit Utrecht.

Dit onderzoek is onderdeel van een breder onderzoek van de Universiteit Utrecht naar de validering van de OvdK (versie peuters en kleuters; Dominik & Wijnroks, 2015). Het doel van deze vragenlijst is de vroege signalering van kindermishandeling bij peuters van 2 tot 4 jaar oud. De vragenlijst kan gebruikt worden binnen voor- en vroegschoolse educatie. In het huidige onderzoek is gekeken naar het verschil in opleidingsniveau, inkomen, dienstbetrekking en woonwijk van ouders en het risico op verschillende vormen van kindermishandeling.

De bachelorthesis is tot stand gekomen als groepsverslag. Ieder heeft hierin haar eigen bijdrage geleverd. Zo is iedereen verantwoordelijk geweest voor een individuele theoretische inleiding en resultaatendeel. De inleiding is gecombineerd en herschreven door Celeste en Mireille. De methode is samengevoegd en herschreven door Celeste en Milou. Aanvullende analyses ten behoeve van het methodendeel zijn uitgevoerd door Celeste. Het resultaatendeel is samengevoegd en aangepast door Celeste, Milou en Mireille, waarbij Celeste de tabellen heeft gecontroleerd. De opzet van de conclusie/discussie is tot stand gekomen dankzij Celeste en Nebahat. Dit is vervolgens herschreven en aangevuld door Milou en Mireille. De eindredactie is uitgevoerd door Celeste, Milou en Mireille.

Aan een aantal personen willen wij onze dank betuigen. Met behulp van onze thesisbegeleider Alma ter Heide hebben wij onze bachelorthesis af kunnen ronden. Bij dezen willen wij Alma ter Heide hartelijk bedanken voor haar inzet en persoonlijke begeleiding. Daarnaast zijn wij dankbaar voor de fijne samenwerking binnen de thesisgroep, dit heeft tot professionele resultaten geleid. Tevens willen wij iedereen bedanken die naar onze bachelorthesis gekeken heeft en deze voorzien heeft van feedback. Tot slot willen wij hoofdonderzoekers Ameli Dominik en Lex Wijnroks, de deelnemende locaties van Spelenderwijs Utrecht, de pedagogisch medewerkers en de ouders bedanken voor het mogelijk maken van dit onderzoek.

Celeste Bekkering, Milou Damen, Nebahat Kurt en Mireille van Moerkerk

Utrecht, juni 2016

Literatuur

- Alink, L. R. A., IJzendoorn, M. H. van, Bakermans-Kranenburg, M. J., Pannebakker, F., Vogels, T., Euser, S. (2011). *Kindermishandeling in Nederland anno 2010: De Tweede Nationale Prevalentiestudie Mishandeling van Kinderen en Jeugdigen (NPM-2010)*. Leiden: Casimir.
- Alink, L. R. A., Euser, S., IJzendoorn, M. H. van, & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2013). Is elevated risk of child maltreatment in immigrant families associated with socioeconomic status? Evidence from three sources. *International Journal of Psychology, 48*, 117-127. doi:10.1080/00207594.2012.734622
- Asla, N., De Paúl, J., & Perez-Albeniz, A. (2011). Emotion recognition in fathers and mothers at high-risk for child physical abuse. *Child Abuse & Neglect, 35*, 712-721. doi:10.1016/j.chiabu.2011.05.010
- Belastingdienst (2016). *Handboek loonheffingen 2016*. Opgevraagd op 15 juni 2016, via: <http://www.belastingdienst.nl/bibliotheek/handboeken/html/boeken/HL/stappenplan.html>
- Benbenishty, R., Jedwab, M., Chen, W., Glasser, S., Slutzky, H., Siegal, G., ... Lerner-Geva, L. (2014). *Predicting the decisions of hospital based child protection teams to report to child protective services, police and community welfare services*. *Child Abuse & Neglect, 38*(1), 11-24. doi:10.1016/j.chiabu.2013.06.011
- Berge, I. ten (2008). *Instrumenten voor risicotaxatie in situaties van (vermoedelijke) kindermishandeling*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Opgevraagd op 31 maart 2016, via: <http://nji.nl/Kindermishandeling-Praktijk-Instrumenten>
- Berger, L. M. (2004). Income, family structure, and child maltreatment risk. *Children and Youth Services Review, 26*, 725-748. doi:10.1016/j.childyouth.2004.02.017
- Berger, M., Berge, I. ten, & Geurts, E. (2004). *Samenhangende hulp: Interventies voor mishandelde kinderen en hun ouders*. Utrecht: Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn. Opgevraagd op 11 maart 2016 via: <http://nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Samenhangendehulp.pdf>
- Berger, L. M. (2005). Income, family characteristics, and physical violence toward children. *Child Abuse & Neglect, 29*, 107-133. doi:10.1016/j.chiabu.2004.02.006
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2010). *Outcomemonitor wijkenaanpak: Eerste voortgangsrapportage totaalbeeld 40 aandachtswijken in Nederland*. Opgevraagd op 23 februari 2016 via: <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/04583A80-C26C-4B0A-ABA2-C5A13960EB00/0/101012totaalbeeld40aandachtswijkeninnederland.pdf>
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2015). *Armoede is hardnekkig maar groei stabiliseert*. Opgevraagd op 12 maart 2016 via <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/inkomen-bestedingen/publicaties/artikelen/archief/2015/armoede-stabiliseert-maar-hardnekkiger.htm>
- Nederlands Centraal Planbureau (2015). *Herstel houdt aan, wereldeconomie onzeker*.

- Macro-economische verkenning 2016*. Opgevraagd op 2 april 2016 via:
<http://www.cpb.nl/publicatie/macro-economische-verkenning-mev-2016>
- Cicchetti, D., & Manly, J. T. (2001). Operationalizing child maltreatment: Developmental processes and outcomes. *Development and Psychopathology, 13*, 755-757.
Opgevraagd op 1 maart 2016 via: http://journals.cambridge.org/article_S0954579401004011
- Cicchetti, D., & Toth, S. L. (2005). Child maltreatment. *Annual Review of Clinical Psychology, 1*, 412-413. doi:10.1146/annurev.clinpsy.1.102803.144029
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Connell, C. M., Bergeron, N., Katz, K. H., Saunders, L., & Tebes, J. K. (2007). Re-referral to child protective services: The influence of child, family, and case characteristics on risk status. *Child Abuse & Neglect, 31*, 573-588. doi:10.1177/1077559514558586
- Connell-Carrick, K., & Scannapieco, M. (2006). Ecological correlates of neglect in infants and toddlers. *Journal of Interpersonal Violence, 21*, 299-316. doi:10.1177/0886260505282884
- Coulton, C. J., Crampton, D. S., Irwin, M., Spilsbury, J. C., & Korbin, J. E. (2007). How neighborhoods influence child maltreatment: A review of the literature and alternative pathways. *Child Abuse & Neglect, 31*, 1117-1142. doi:10.1016/j.chiabu.2007.03.023
- Crawford, M. (2010). Physical abuse: Pitfalls and challenges. *Paediatrics and Child Health, 20*, 566-570. doi:10.1016/j.paed.2010.08.004
- Cyr, C., Euser, E. M., Bakermans-Kranenburg, M. J., & IJzendoorn, M. H. van (2010). Attachment security and disorganization in maltreating and high-risk families: A series of meta-analyses. *Development and Psychopathology, 22*(01), 87-108. doi:10.1017/S0954579409990289
- Dominik, A., & Wijnroks, A. (2015). Observatielijst voor de Kindveiligheid (versie peuters en kleuters; Nederlandse versie).
- Dixon, L., Browne, K., & Hamilton-Giachritsis, C. (2005a). Risk factors of parents abused as children: A mediational analysis of the intergenerational continuity of child maltreatment (Part I). *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 46*(1), 47-57. doi:10.1111/j.1469-7610.2004.00339.x
- Dixon, L., Browne, K., & Hamilton-Giachritsis, C. (2005b). Attributions and behaviours of parents abused as children: A mediational analysis of the intergenerational continuity of child maltreatment (Part II). *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 46*(1), 58-68. doi:10.1111/j.1469-7610.2004.00340.x
- Dubowitz, H., Kim, J., Black, M. M., Weisbart, C., Semiatin, J., & Magder, L. S. (2011).

- Identifying children at high risk for a child maltreatment report. *Child Abuse & Neglect*, 35(2), 96-104. doi:10.1016/j.chiabu.2010.09.003.
- Eldering, L. (2006). *Cultuur en opvoeding. Interculturele pedagogiek vanuit ecologisch perspectief*. Rotterdam: Lemniscaat.
- Ethier, L. S., Couture, G., & Lacharité, C. (2004). Risk factors associated with the chronicity of high potential for child abuse and neglect. *Journal of Family Violence*, 19(1), 13-24. doi:10.1023/B:JOFV.0000011579.18333.c9
- Euser, E. M., IJzendoorn, M. H. van, Prinzie, P., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2010). Prevalence of child maltreatment in the Netherlands. *Child Maltreatment*, 15(1), 5-17. doi:10.1177/1077559509345904
- Euser, E. M., IJzendoorn, M. H. van, Prinzie, P., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2011). Elevated child maltreatment rates in immigrant families and the role of socioeconomic differences. *Child Maltreatment*, 16(1), 63-73. doi:10.1177/1077559510385842
- Euser, S., Alink, L. R. A., Pannebakker, F., Vogels, T., Bakermans-Kranenburg, M. J., & IJzendoorn, M. H. van (2013). The prevalence of child maltreatment in the Netherlands across a 5-year period. *Child Abuse & Neglect*, 37, 841-851. doi:10.1016/j.chiabu.2013.07.004
- Fantuzzoa, J. W., Perlmanb, S. M., & Dobbinsc, E. K. (2011). Types and timing of child maltreatment and early school success: A population-based investigation. *Children and Youth Services Review*, 33, 1404-1411. doi:10.1016/j.childyouth.2011.04.010
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics: And sex and drugs and rock 'n' roll* (4^e editie). Londen: SAGE Publications.
- Freisthler, B., Bruce, E., & Needell, B. (2007). Understanding the geospatial relationship of neighborhood characteristics and rates of maltreatment for Black, Hispanic, and White children. *Social Work*, 52(1), 7-16. doi:10.1093/sw/52.1.7
- Gemeente Utrecht (2015). *Wijkwijzer 2015: De tien Utrechtse wijken in cijfers*. Geraadpleegd op 23 maart 2016 via http://www.utrecht.nl/fileadmin/uploads/documenten/3.ruimtelijk-ontwikkeling/Openbaar_vervoer/WijkWijzer_2015.compressed.pdf
- Gilbert, R., Widom, C. S., Browne, K., Fergusson, D., Webb, E., & Janson, S. (2009). Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries. *The Lancet*, 373(9657), 68-81. doi:10.1016/S0140-6736(08)61706-7
- Gershoff, E. T., Aber, J. L., Raver, C. C., & Lennon, M. C. (2007). Income is not enough: Incorporating material hardship into models of income associations with parenting and child development. *Child Development*, 78(1), 70-95. doi:10.1111/j.1467-8624.2007.00986.x
- Gravetter, F. J., & Wallnau, L. B. (2013). *Statistics for the behavioral sciences* (9^e editie). London: Thomson Wadsworth.

- Guterman, N. B., & Lee, Y. (2005). The role of fathers in risk for physical child abuse and neglect: Possible pathways and unanswered questions. *Child Maltreatment, 10*, 136-149. doi:10.1177/1077559505274623
- Guterman, N. B., Lee, S. J., Taylor, C. A., & Rathouz, P. J. (2009). Parental perceptions of neighborhood processes, stress, personal control, and risk for physical child abuse and neglect. *Child Abuse and Neglect, 33*, 896-906. doi:10.1016/j.chiabu.2009.09.008
- Hussey, J. M., Chang, J. J., & Kotch, J. B. (2006). Child maltreatment in the United States: Prevalence, risk factors, and adolescent health consequences. *Pediatrics, 118*, 933-942. doi:10.1542/peds.2005-2452
- Iwaniec, D., Larkin, E., & Higgins, S. (2006). Research review: Risk and resilience in cases of emotional abuse. *Child and Family Social Work, 11*(1), 73-82. doi:10.1111/j.1365-2206.2006.00398.x
- Kohen, D. E., Leventhal, T., Dahinten, V. S., & McIntosh, C. N. (2008). Neighborhood disadvantage: Pathways of effects for young children. *Child Development, 79*, 156-169. doi:10.1111/j.1467-8624.2007.01117.x
- Lamela, D., & Figueiredo, B. (2013). Parents' physical victimization in childhood and current risk of child maltreatment: The mediator role of psychosomatic symptoms. *Journal of Psychosomatic Research, 75*, 178-183. doi:10.1016/j.jpsychores.2013.04.001
- Lansford, J. E., Dodge, K. A., Pettit, G. S., Bates, J. E., Crozier, J., & Kaplow, J. (2002). A 12-year prospective study of the long-term effects of early child physical maltreatment on psychological, behavioral, and academic problems in adolescence. *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine, 156*, 824-830. doi:10.1001/archpedi.156.8.824
- Lansford, J. E., Dodge, K. A., Pettit, G. S., & Bates, J. E. (2010). Does physical abuse in early childhood predict substance use in adolescence and early adulthood? *Child Maltreatment, 15*, 190-194. doi:10.1177/1077559509352359
- Lee, S. J., Guterman, N. B., & Lee, Y. (2008). Risk factors for paternal physical child abuse. *Child Abuse & Neglect, 32*, 846-858. doi:10.1016/j.chiabu.2007.11.006
- Lucht, F. van der, & Polder, J. J. (2010). *Van gezond naar beter. Kernrapport van de volksgezondheid toekomst verkenning 2010*. Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Opgevraagd op 29 februari 2016, via: http://www.vtv2010.nl/object_binary/o9196_RIVM-01-Kernrapport-Van-gezond-naar-beter-VTV-2010.pdf
- Mackenzie, M. J., Nicklas, E., Brooks-Gunn, J., & Waldfogel, J. (2011). Who spansks infants and toddlers? Evidence from the fragile families and child well-being study. *Children and Youth Services Review, 33*, 1364-1373. doi:10.1016/j.childyouth.2011.04.007

- McDonell, J., & Skosireva, A. (2009). Neighborhood characteristics, child maltreatment, and child injuries. *Child Indicators Research*, 2, 133-153. doi:10.1007/s12187-009-9038-6
- McGowan, P. O., Sasaki, A., D'Alessio, A. C., Dymov, S., Laboné, B., Szyf, M., ... Meaney, M. J. (2009). Epigenetic regulation of the glucocorticoid receptor in human brain associates with childhood abuse. *Nature Neuroscience*, 12, 342-248. doi:10.1038/nn.2270
- Medina, S., & Magnuson, S. (2009). Motherhood in the 21st century: Implications for counselors. *Journal of Counseling & Development*, 87(1), 90-96. doi:10.1002/j.1556-6678.2009.tb00553.x
- Mistry, R. S., Vandewater, E. A., Huston, A. C., & McLoyd, V. C. (2002). Economic well-being and children's social adjustment: The role of family process in an ethnically diverse low income sample. *Child Development*, 73, 935-951. doi:10.1111/1467-8624.00448
- Molnar, B. E., Buka, S. L., Brennan, R. T., Holton, J. K., & Earls, F. (2003). A multilevel study of neighborhoods and parent-to-child physical aggression: Results from the project on human development in Chicago neighborhoods. *Child Maltreatment*, 8(2), 84-97. doi:10.1177/1077559502250822
- Norman, R. E., Byambaa, M., De, R., Butchart, A., Scott, J., & Vos, T. (2012). The long-term health consequences of child physical abuse, emotional abuse, and neglect: A systematic review and meta-analysis. *PLoS Medicine*, 9(11), 1-31. doi:10.1371/journal.pmed.1001349
- Palusci, V. J. (2011). Risk factors and services for child maltreatment among infants and young children. *Children and Youth Services Review*, 33, 1374-1382. doi:10.1016/j.childyouth.2011.04.025
- Paulsen, D. J. (2003). No safe place: Assessing spatial patterns of child maltreatment victimization. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 8(1-2), 63-85. doi:10.1300/J146v08n01_03
- Paxson, C., & Waldfogel, J. (2003). Welfare reforms, family resources, and child maltreatment. *Journal of Policy Analysis and Management*, 22(1), 85-133. doi:10.1002/pam10097
- Pelton, L. H. (2015). The continuing role of material factors in child maltreatment and placement. *Child Abuse & Neglect*, 41(1), 30-39. doi:10.1016/j.chiabu.2014.08.001
- Putnam, F. W. (2003). Ten-year research update review: Child sexual abuse. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 42, 269-278. doi:10.1097/01.CHI.0000037029.04952.72
- Prinz, R. J., Sanders, M. R., Shapiro, C. J., Whitaker, D. J., & Lutzker, J. R. (2009).

- Population-based prevention of child maltreatment: The U.S. Triple P system population trial. *Prevention Science*, *10*(1), 1-12. doi:10.1007/s11121-009-0123-3
- Rhodes, A. E., Boyle, M. H., Bethell, J., Wekerle, C., Goodman, D., Tommyr, L., ... Manion, I. (2012). Child maltreatment and onset of emergency department presentations for suicide-related behaviors. *Child Abuse and Neglect*, *36*, 542-551. doi:10.1016/j.chiabu.2012.04.006
- Ridings, L. E., Beasley, L. O., & Silovsky, J. F. (2016). Consideration of risk and protective factors for families at risk for child maltreatment: An intervention approach. *Journal of Family Violence*. Online voorpublicatie. doi:10.1007/s10896-016-9826-y
- Romero-Martínez, A., Figueiredo, B., & Moya-Albiol, L. (2014). Childhood history of abuse and child abuse potential: The role of parent's gender and timing of childhood abuse. *Child Abuse & Neglect*, *38*, 510-516. doi:10.1016/j.chiabu.2013.09.010
- Sachse, H. (2013). Transitie jeugdzorg en jeugdgezondheidszorg: Wat gaat er gebeuren? *Spectrum*, *8*, 460-461. doi:10.1007/s12508-013-0150-0
- Scarborough, A. A., Lloyd, E. C., & Barth, R. P. (2009). Maltreated infants and toddlers: Predictors of development delay. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, *30*, 489-498. doi:10.1097/DBP.0b013e3181c35df6
- Schumacher, J. A., Smith Slep, A. M., & Heyman, R. E. (2001). Risk factors for child neglect. *Aggression and Violent Behavior*, *6*, 231-254. doi:10.1016/s1359-1789(00)00024-0
- Schreuder, L., Gemmeke, M., & Schonewille., J. (2011). *Wij doen mee met VVE: Ervaringen van kinderdagverblijven in Amsterdam Zuidoost*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Opgevraagd op 16 juni 2016 via: http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Wij_doen_mee_met_VVE.pdf
- Sedlak, A. J., Mettenburg, J., Basena., Petta, I., McPherson, K., Green, A., & Li, S. (2010). *Fourth National Incidence Study of child abuse and neglect (NIS-4): Report to Congress*. Washington, DC: U.S. Department of Health and Human Services, Administration for Children and Families.
- Seto, M. C., Babchishin, K. M., Pullman, L. E., & McPhail, I. V. (2015). The puzzle of intrafamilial child sexual abuse: A meta-analysis comparing intrafamilial and extrafamilial offenders with child victims. *Clinical Psychology Review*, *39*(1), 42-47. doi:10.1016/j.cpr.2015.04.001
- Shackman, J. E., Fatani, S., Camras, L. A., Berkowitz, M. J., Bachorowski, J., & Pollak, S. D. (2010). Emotion expression among abusive mothers is associated with their children's emotion processing and problem behaviours. *Cognition and Emotion*, *24*, 1421-1430. doi:10.1080/02699930903399376
- Slack, K. S., Holl, J. L., McDaniel, M., Yoo, J., & Bolger, K. (2004). Understanding the

- risks of child neglect: An exploration of poverty and parenting characteristics. *Child Maltreatment*, 9, 395-408. doi:10.1177/1077559504269193
- Slack, K. S., Berger, L. M., DuMont, K., Yang, M., Kim, B., Ehrhard-Dietzel, S., & Holl, J. L. (2011). Risk and protective factors for child neglect during early childhood: A cross-study comparison. *Children and Youth Services Review*, 33, 1354-1363. doi:10.1016/j.chilyouth.2011.04.024
- Spelenderwijs Utrecht (Z.D.). *Wie is spelenderwijs?* Geraadpleegd op 19 maart 2016 via: <http://spelenderwijsutrecht.nl/WieisSpelenderwijs.aspx>
- Springer, K. W. , Sheridan, J., Kuo, D., & Carnes, M. (2007). Long-term physical and mental health consequences of childhood physical abuse: Results from a large population based sample of men and women. *Child Abuse & Neglect*, 21, 517-530. doi:10.1016/j.chiabu.2007.01.003
- Stith, S. M., Liu, T., Davies, L. C., Boykin, E. L., Alder, M. C., Harris, J. M., ... Dees, J. E. M. E. G. (2009). Risk factors in child maltreatment: A meta-analytic review of the literature. *Aggression and Violent Behavior*, 14(1), 13-29. doi:10.1016/j.avb.2006.03.006
- Williams, G., Tonmyr, L., Jack, S. M., Fallon, B., & MacMillan, H. L. (2011). Determinants of maltreatment substantiation in a sample of infants involve with the child welfare system. *Children and Youth Services Review*, 33, 1345-1353. doi:10.1016/ j.chilyouth.2011.04.015
- World Health Organization. (1999). *Report of the consultation on child abuse prevention (document WHO/HSC/PVI/99.1)*. Geraadpleegd op 13 maart 2016 via: <http://www.who.int/iris/handle/10665/65900>
- Yeung, W. J., Linver, M. R., & Brooks-Gunn, J. (2002). How money matters for young children's development: Parental investment and family processes. *Child Development*, 73, 1861-1879. doi:10.1111/1467-8624.t01- 1-00511

Bijlage

Tabel 1

Beschrijvende Statistieken en Spearman's Rho Correlatiecoëfficiënten voor Laag Opgeleide Moeders (n = 40) en Gemiddeld Opgeleide Moeders (n = 82)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	Min	Max	1	2	3	4	5	6
<i>M</i>					0.74	3.26	0.51	0.08	0.08	0.05
<i>SD</i>					0.44	0.44	0.50	0.32	0.40	0.27
Min					0.00	2.10	0.00	0.00	0.00	0.00
Max					1.00	3.96	1.00	2.00	3.00	2.00
1. Etniciteit kind	0.73	0.46	0.00	1.00	-	-.19	.19	-.17	-.19	-
2. Leeftijd kind	3.39	0.37	2.75	3.96	-.18	-	-.12	.16	.16	.23
3. Geslacht kind	0.53	0.51	0.00	1.00	-.04	-.19	-	.05	.11	.06
4. Risico Kindermishandeling	0.29	0.98	0.00	5.00	.25	.02	.18	-	.62***	.76***
5. Risico Verwaarlozing	0.26	0.79	0.00	4.00	.28	.11	.08	1.00***	-	-.04
6. Risico Emotionele Mishandeling	0.06	0.25	0.00	1.00	.12	.14	<.01	.73***	.68***	-

Noot. Beschrijvende statistieken en correlatiecoëfficiënten voor laag opgeleide moeders zijn onder de diagonaal weergegeven, beschrijvende statistieken en correlatiecoëfficiënten voor gemiddeld opgeleide moeders zijn boven de diagonaal weergegeven. Etniciteit is gecodeerd als: 0 = autochtoon en 1 = allochtoon. Geslacht is gecodeerd als: 0 = mannelijk en 1 = vrouwelijk.

*** $p < .001$.

Tabel 2

Beschrijvende Statistieken en Spearman's Rho Correlatiecoëfficiënten voor Hoog Opgeleide Moeders (n = 115) en Laag Opgeleide Vaders (n = 40)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	Min	Max	1	2	3	4	5	6
<i>M</i>					0.88	3.43	0.45	0.09	0.10	0.04
<i>SD</i>					0.33	0.53	0.50	0.26	0.38	0.18
Min					0.00	2.11	0.00	0.00	0.00	0.00
Max					1.00	4.00	1.00	1.00	2.00	1.00
1. Etniciteit kind	0.28	0.46	0.00	1.00	-	.09	.07	.11	.11	-
2. Leeftijd kind	3.40	0.39	2.10	4.00	-.10	-	.03	-.07	-.09	.16
3. Geslacht kind	0.49	0.50	0.00	1.00	.27	.10	-	.10	-.04	.05
4. Risico Kindermishandeling	<0.01	0.05	0.00	0.50	-	.14	.10	-	.68***	.68***
5. Risico Verwaarlozing	<0.01	0.05	0.00	0.50	-	.14	.10	1.00**	-	-.06
6. Risico Emotionele Mishandeling	0.00	0.00	0.00	0.00	-	-	-	-	-	-

Noot. Beschrijvende statistieken en correlatiecoëfficiënten voor hoog opgeleide moeders zijn onder de diagonaal weergegeven, beschrijvende statistieken en correlatiecoëfficiënten voor laag opgeleide vaders zijn boven de diagonaal weergegeven. Etniciteit is gecodeerd als: 0 = autochtoon en 1 = allochtoon. Geslacht is gecodeerd als: 0 = mannelijk en 1 = vrouwelijk.

** $p < .01$. *** $p < .001$.

Tabel 3

Beschrijvende Statistieken en Spearman's Rho Correlatiecoëfficiënten voor Gemiddeld Opgeleide Vaders (n = 60) en Hoog Opgeleide Vaders (n = 106)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	Min	Max	1	2	3	4	5	6
<i>M</i>					0.28	3.37	0.48	0.01	0.01	0.00
<i>SD</i>					0.46	0.38	0.50	0.10	0.10	0.00
Min					0.00	2.10	0.00	0.00	0.00	0.00
Max					1.00	4.00	1.00	1.00	1.00	0.00
1. Etniciteit kind	0.58	0.50	0.00	1.00	-	-.35*	.16	.31	.31	-
2. Leeftijd kind	3.29	0.41	2.10	4.00	-.21	-	.04	-.15	-.15	-
3. Geslacht kind	0.50	0.50	0.00	1.00	.52**	.05	-	.11	.11	-
4. Risico Kindermishandeling	0.17	0.75	0.00	5.00	-.04	.37*	-.06	-	1.00**	-
5. Risico Verwaarlozing	0.18	0.68	0.00	4.00	-.02	.42**	.06	1.00***	-	-
6. Risico Emotionele Mishandeling	0.04	0.20	0.00	1.00	.20	.14	.00	.65***	.63***	-

Noot. Beschrijvende statistieken en correlatiecoëfficiënten voor gemiddeld opgeleide vaders zijn onder de diagonaal weergegeven, beschrijvende statistieken en correlatiecoëfficiënten voor hoog opgeleide vaders zijn boven de diagonaal weergegeven. Etniciteit is gecodeerd als: 0 = autochtoon en 1 = allochtoon. Geslacht is gecodeerd als: 0 = mannelijk en 1 = vrouwelijk.

* $p < .05$. ** $p < .01$. *** $p < .001$.

Tabel 4

Beschrijvende Statistieken en Spearman's Rho Correlatiecoëfficiënten voor Werkzame Moeders (n = 118) en Werkloze Moeders (n = 119)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	Min	Max	1	2	3	4	5	6
<i>M</i>					0.42	3.34	0.51	0.09	0.09	0.02
<i>SD</i>					0.50	0.43	0.50	0.50	0.47	0.13
Min					0.00	2.10	0.00	0.00	0.00	0.00
Max					1.00	4.00	1.00	5.00	4.00	1.00
1. Etniciteit kind	0.70	0.46	0.00	1.00	-	-.19	.34*	.27	.28	.21
2. Leeftijd kind	3.36	0.37	2.20	4.00	-.08	-	.04	.06	.06	.05
3. Geslacht kind	0.48	0.50	0.00	1.00	.11	-.06	-	.00	.03	.00
4. Risico Kindermishandeling	0.05	0.26	0.00	2.00	.10	.04	.19	-	1.00***	.51***
5. Risico Verwaarlozing	0.04	0.25	0.00	2.00	-.08	.23	.07	.56***	-	.49***
6. Risico Emotionele Mishandeling	0.03	0.23	0.00	2.00	-	-	.15	.82***	-.02	-

Noot. De beschrijvende statistieken en correlatiecoëfficiënten voor werkzame moeders zijn boven de diagonaal weergegeven, beschrijvende statistieken en correlatiecoëfficiënten voor werkloze moeders zijn onder de diagonaal weergegeven. Etniciteit is gecodeerd als: 0 = autochtoon en 1 = allochtoon. Geslacht is gecodeerd als: 0 = mannelijk en 1 = vrouwelijk.

* $p < .05$. *** $p < .001$.

Tabel 5

Beschrijvende Statistieken en Spearman's Rho Correlatiecoëfficiënten voor Werkzame Vaders (n = 187) en Werkloze Vaders (n = 21)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	Min	Max	1	2	3	4	5	6
<i>M</i>					0.46	3.36	0.50	0.07	0.08	0.02
<i>SD</i>					0.50	0.42	0.50	0.43	0.43	0.13
Min					0.00	2.10	0.00	0.00	0.00	0.00
Max					1.00	4.00	1.00	5.00	4.00	1.00
1. Etniciteit kind	0.73	0.47	0.00	1.00	-	-.07	.31**	.19	.21	.15
2. Leeftijd kind	3.25	0.41	2.83	4.00	-.12	-	-.02	.05	.08	.04
3. Geslacht kind	0.48	0.51	0.00	1.00	-.04	-.11	-	.03	.01	.05
4. Risico Kindermishandeling	0.13	0.52	0.00	2.00	-	-	.33	-	.94***	.58***
5. Risico Verwaarlozing	0.06	0.24	0.00	1.00	-.50	.40	.30	-	-	.40***
6. Risico Emotionele Mishandeling	0.13	0.50	0.00	2.00	-	-	.29	1.00**	-	-

Noot. De beschrijvende statistieken en correlatiecoëfficiënten van de werkzame vaders zijn boven de diagonaal weergegeven, de beschrijvende statistieken en correlatiecoëfficiënten van werkloze vaders zijn onder de diagonaal weergegeven. Etniciteit is gecodeerd als: 0 = autochtoon en 1 = allochtoon. Geslacht is gecodeerd als: 0 = mannelijk en 1 = vrouwelijk.

** $p < .01$. *** $p < .001$

Tabel 6

Beschrijvende Statistieken en Spearman's Rho Correlatiecoëfficiënten voor Laag Inkomen (n = 62) en Modaal Inkomen (n = 59)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	Min	Max	1	2	3	4	5	6
<i>M</i>					0.75	3.27	0.59	0.17	0.15	0.05
<i>SD</i>					0.44	0.40	0.50	0.75	0.63	0.21
Min					0.00	2.10	0.00	0.00	0.00	0.00
Max					1.00	3.90	1.00	5.00	4.00	1.00
1. Etniciteit kind	0.90	0.30	0.00	1.00	-	-.06	.42	.36	.36	.24
2. Leeftijd kind	3.36	0.36	2.75	4.00	-	-	-.30	-.10	-.10	.05
3. Geslacht kind	0.57	0.50	0.00	1.00	-	-.48	-	.15	.15	.10
4. Risico Kindermishandeling	0.06	0.21	0.00	1.00	-	<.01	.23	-	1.00**	.74**
5. Risico Verwaarlozing	0.11	0.44	0.00	3.00	-	<.01	.23	1.00**	-	.74**
6. Risico Emotionele Mishandeling	0.02	0.14	0.00	1.00	-	-	-	-	-	-

Noot. Beschrijvende statistieken en correlatiecoëfficiënten van laag inkomen is onder de diagonaal weergegeven en beschrijvende statistieken en correlatiecoëfficiënten voor modaal inkomen zijn boven de diagonaal weergegeven. Etniciteit is gecodeerd als: 0 = autochtoon en 1 = allochtoon. Geslacht is gecodeerd als: 0 = mannelijk en 1 = vrouwelijk.

** $p < .01$.

Tabel 7

Beschrijvende Statistieken en Spearman's Rho Correlatiecoëfficiënten voor Hoog Inkomen (n = 102)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	Min	Max	1	2	3	4	5	6
1. Etniciteit kind	0.16	0.37	0.00	1.00	-					
2. Leeftijd kind	3.38	0.44	2.10	4.00	<.01	-				
3. Geslacht kind	0.41	0.50	0.00	1.00	.17	.20	-			
4. Risico Kindermishandeling	0.02	0.14	0.00	1.00	.35	-.07	.05	-		
5. Risico Verwaarlozing	0.02	0.14	0.00	1.00	.35	-.07	.05	1.00**	-	
6. Risico Emotionele Mishandeling	0.00	0.00	0.00	0.00	-	-	-	-	-	-

Noot. Etniciteit is gecodeerd als: 0 = autochtoon en 1 = allochtoon. Geslacht is gecodeerd als: 0 = mannelijk en 1 = vrouwelijk. Het risico op kindermishandeling, verwaarlozing en emotionele mishandeling is gecodeerd als: 0 = niet gesignaleerd en ≥ 1 wel gesignaleerd.

** $p < .01$.

Tabel 8

Beschrijvende Statistieken en Spearman's Rho Correlatiecoëfficiënten voor Achtergrondvariabelen voor Ouders Woonachtig in een Achterstandswijk (n = 114) en Niet Woonachtig in een Achterstandswijk (n = 136)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	Min	Max	1	2	3	4	5	6
<i>M</i>					0.65	3.27	0.58	0.10	0.12	0.01
<i>SD</i>					0.48	0.42	0.49	0.55	0.52	0.10
Min					0.00	2.10	0.00	0.00	0.00	0.00
Max					1.00	3.96	1.00	5.00	4.00	1.00
1. Etniciteit kind	0.39	0.50	0.00	1.00	-	-.08	.18	.08	.04	.11
2. Leeftijd kind	3.42	0.38	2.10	4.00	-.07	-	-.00	.08	.15	-.01
3. Geslacht kind	0.41	0.49	0.00	1.00	.09	.06	-	-.04	.03	.09
4. Risico Kindermishandeling	0.05	0.26	0.00	2.00	.24	.14	.12	-	1.00**	.42***
5. Risico Verwaarlozing	0.03	0.21	0.00	2.00	.24	.12	.03	.70***	-	.42***
6. Risico Emotionele Mishandeling	0.04	0.22	0.00	2.00	-	.18	.04	.82***	.27**	-

Noot. Correlatiecoëfficiënten voor ouders woonachtig in een achterstandswijk zijn boven de diagonaal weergegeven, correlatiecoëfficiënten voor ouders niet woonachtig in een achterstandswijk zijn onder de diagonaal weergegeven. Etniciteit is gecodeerd als: 0 = autochtoon en 1 = allochtoon. Geslacht is gecodeerd als: 0 = mannelijk en 1 = vrouwelijk.

** $p < .01$. *** $p < .001$.